

ОСОБИСТІТЬ ВИКЛАДАЧА-ФІЛОЛОГА У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ДЛЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Демченко Н.Д.

кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри української лінгвістики, літератури та методики навчання
Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради
м. Харків, Україна

На сьогодні в українському суспільстві відбувається дуже багато реформ, які стосуються майже усіх сфер життя, воно й не дивно, бо наша країна входить у європейський простір, тому необхідно змінювати деякі стандарти. Мабуть, найбільших змін зазнає освіта, бо реформа зачіпає строки навчання, методи, форми, підходи та принципи, шляхи реалізації, контроль та оцінювання знань.

Розроблена Концепція нової української школи [2], метою якої є навчання за новими стандартами, бо світогляд людини закладається саме в школі, тут формується особистість, її громадянська позиція та професійні якості. Завданням школи є різнобічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка усвідомлює себе громадянином України, здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, трудової діяльності та громадянської активності [1]. Але, на жаль, сучасна школа до цього не готує. Звичайно, що просто передавати знання та інформацію вже нікому не потрібно, філософи давно дотримувались думки, що всього знати неможливо, а на сьогоднішньому етапі розвитку, навіть і нереально, бо живучи у інформаційному суспільстві, кількість інформації збільшується не просто у геометричній прогресії, а з кожною хвилиною. Інформація, що ми передаємо, в момент передачі стає застарілою. Тому якщо ми своїм вихованцям будемо просто «передавати знання», вони їх зможуть лише відтворювати, а не застосовувати їх для вирішення життєвих проблем.

Реформуючи освіту, говорять про нових вчителів, готових до змін. Статистика свідчить, що більшість вчителів школи середнього і пенсійного віку, що молодь не йде працювати в загальноосвітні заклади через непрестижність та низьку оплачуваність роботи. Випускники шкіл при виборі майбутньої професії рідко обирають педагогічні спеціальності, дуже часто в педагогічні заклади документи подають абітурієнти з низькими балами, або ці спеціальності обирають за залишковим принципом. Тому зараз багато робиться для того, щоб до школи прийшли нові молоді кадри (підвищення заробітної плати, престижність, допомога при працевлаштування тощо), бо не усі вчителі з досвідом можуть відповідати висунутим вимогам (володіння мовою, інформаційно-комунікаційні технології, співпраця з батьками).

Але чомусь ми не говоримо, або зовсім мало, про зміну підготовки цих молодих вчителів, тобто про реформу освіти у вищих педагогічних закладах, про те, якими мають бути викладачі закладів вищої освіти, яким вимогам відповідати. Надзвичайно важливо, щоб сучасного вчителя нової української школи готував до професійної діяльності сучасний викладач, який орієнтується у реформах, у нових стандартах, який сам використовує цікаві форми організації освітнього процесу, бо, на нашу думку, надзвичайно важливо, щоб сучасний викладач був справжнім професіоналом, адже в іншому випадку як він зможе підготувати справжнього конкурентоспроможного фахівця.

Давайте проаналізуємо: хто він – сучасний викладач, якими якостями має бути наділений.

Одним із компонентів професійної підготовки майбутнього вчителя є мовна підготовка, тому варто зазначити необхідність досконалого володіння українською мовою, зміцнення мовленнєвих навичок і вдосконалення умінь студентів правильно й виразно передавати свої думки. Молодь має усвідомити, що без оволодіння державною мовою неможливо стати повноцінним громадянином своєї держави, патріотом України та й просто інтелігентною людиною, кваліфікованим спеціалістом будь-якої галузі господарства, тим більше майбутнім вчителем.

Метою розвідки є з'ясувати та описати особистість сучасного викладача-філолога педагогічного закладу вищої освіти в умовах підготовки фахівців для нової української школи.

На нашу думку, надзвичайно важливим є те, щоб молодого фахівця нової української школи готував висококомпетентний спеціаліст, який досяг ціннісних орієнтирів у професійній діяльності, здатний на високому рівні забезпечувати інтелектуальний розвиток студентів, формувати їх філологічне мислення, виховувати кращі національно-патріотичні й морально-етичні якості особистості, створювати умови для майбутньої реалізації філологічних здібностей студентів.

Сучасний викладач-філолог має досягнути високого рівня професіоналізму не лише у своїй фаховій діяльності, але й у взаємодії зі студентами, колегами, батьками, тобто реалізуватися як педагог. Тому і викладач-філолог, і студент повинні прагнути до самовдосконалення, самоорганізації, самотворчості та саморозвитку.

Отже, ефективність реалізації завдань філологічної освіти залежить від належної системи підготовки як викладача-філолога нового типу: суперпрофесіонала, новатора, науковця, здатного створити для себе й студентів належний інноваційний освітній простір, так і від студента-дослідника – творчого, креативного, самоосвіченого, здатного до майбутньої самореалізації.

Таким чином, фахова майстерність викладача-філолога формується та вдосконалюється у процесі постійного саморозвитку і залежить від знань, умінь, навичок, професійних здібностей, що допомагають творчо, майстерно і якісно виконувати педагогічні завдання в умовах навчання, забезпечувати високий рівень самоорганізації професійної діяльності відповідно до сучасних інноваційних аспектів мовного навчання.

Тому головним завданням сучасного викладача філологічних дисциплін в умовах реформ стає розробка і впровадження інноваційної наукової і навчально-методичної системи, що забезпечує розвиток педагогічної майстерності викладача-філолога протягом усього його життя.

Уважаємо, що говорити про професійну майстерність викладача можна тоді, коли він поєднує у собі риси, вміння і навички: теоретика і практика, учителя і вихователя, педагога і наставника, науковця і дослідника, мислителя і просвітителя, лідера і новатора, гуманіста і патріота. Такі складники утворюють модель безперервної педагогічної освіти й самоосвіти викладача, розвивають найвагоміші засадничі науково-теоретичні та практично-зорієнтовані аспекти розвитку професіоналізму і майстерності викладача-філолога в сучасному педагогічному закладі вищої освіти, формують систему характерних етапів професійного зростання філолога.

Таким чином, для реалізації навчання у закладі вищої освіти викладач-філолог повинен: володіти знаннями щодо основних нормативних документів, знати основи особистісно орієнтованої педагогіки, індивідуально-гуманістичного підходу та способи їх реалізації у вишівській практиці; мати навички наукової реалізації змісту предметів, системи організації факультативів та спецкурсів; володіти методикою організації проектної, науково-дослідницької, пошукової діяльності студентів, уміти керувати дослідницько-пошуковою діяльністю студентів; застосовувати як традиційні форми, методи й засоби навчання, так і інноваційні, зокрема, новітні інформаційні технології, елементи модульного, дистанційного навчання; розробляти індивідуальні освітні програми; формувати філологічне логічне мислення студентів, виходячи з їхніх потреб і здібностей; уміти реалізовувати засоби діагностики, корекції і контролю особистісного та колективного розвитку; стимулювали саморозвиток студентів, виробляли навички самоорганізації; формувати у студентів інтелектуальну, комунікативну, пізнавальну, інформаційну, дослідницьку компетенції.

Отже, викладач-філолог вищої школи повинен бути не лише спеціалістом високого рівня, але й уміти забезпечувати особистісну і загальну орієнтацію освітнього процесу із застосуванням діяльнісних та інтерактивних компонентів змісту освіти. Перефразовуючи К. Д. Ушинського, викладачеві треба бути таким, яким він хоче бачити своїх студентів. Лише професіонал, який сам

використовує у своїй педагогічній діяльності інноваційні методи та форми, вчить використовувати інформацію, а не лише опановувати знання, умотивований, прагне до саморозвитку, наскрізно у процесі навчання виховує, формує цінності, зважаючи на потреби молодого покоління, може компетентно підготувати фахівця для нової української школи.

Література:

1. Закон України «Про освіту» «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-19. [Електронний ресурс] — Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
2. Концепція нової української школи [Електронний ресурс] — Режим доступу : <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczyia.html>.